

RELIGIOONIÕPETUS

LAPSEVANEMATE JA KASVATUSTEADLASTE
KVALITATIIVUURING
2005

UURINGU METOODIKA

Lapsevanemate uuring	1) Lapsevanemad, kelle lapsed <u>ei õpi</u> koolis religiooniõpetust	2 fookusgruppi ajavahemikul 11.03.-17.03.2005. a. Fookusgruppidesse kutsuti Tallinna koolide põhi- või keskkooli osas õppivate laste vanemaid, kelle lapsed ei õppinud küsitlusperioodil religiooniõpetust või sarnast õppeainet
	2) Lapsevanemad, kelle lapsed <u>õpivad</u> koolis religiooniõpetust	Süvaintervjuud ajavahemikul 1.04.-1.06. 2005. a. Süvaintervjuudele kutsuti lapsevanemaid, kelle lapsed õppisid küsitlusperioodil mõnes Tallinna koolis religiooniõpetust või sarnast õppeainet
Kasvatusteadlaste uuring		1 fookusgrupp, mis toimus 5.04. 2005. a. Fookusgruppi kutsuti Tallinna Ülikooli kasvatusteadustega tegelevaid teadlasi

UURINGU EESMÄRK

Kvalitatiivuuringu põhieesmärgiks oli uurida lapsevanemate ja kasvatusteadlaste arvamusi uue religiooniõpetuse ainekava kohta.

Uue ainekava kohaselt on religiooniõpetuse puhul tegemist mitte-konfessionaalse üldharidusliku õppeainega, mis ei lähtu ühegi kiriku või usulise ühenduse õpetusest ning õppeaine eesmärgiks on erinevate religioonide tutvustamine ning väärtuskasvatus.

EELNEV INFORMEERITUS JA SUHTUMINE RELIGIOONIÕPETUSSE

- Uuringus osalenud lapsevanemad olid nii religiooni teemaga üldisemalt kui religiooniõpetuse teemaga kitsamalt suhteliselt halvasti kursis.
- Enamus uuringus osalenud lapsevanemate ning osa kasvatusteadlaste varasem ettekujutus religiooniõpetusest vastas pigem konfessionaalsele usuõpetusele (näiteks pühapäevakoolile).
- Lapsevanemate seas esines küllalt palju skeptilist eelhoiakut religiooniõpetuse suhtes. Peamiseks skeptilise või negatiivse hoiaku aluseks on hirm, et religiooniõpetuse tunnis hakatakse lastele usku peale suruma, sest sõnu "religioon" ja "usk" tõlgendatakse sageli sünonüümidena ning sellest tulenevalt arvatakse, et religiooniõpetus on sama mis usuõpetus.
- Uue religiooniõpetuse ainekavaga tutvumine ning arutelu religiooniõpetuse teemal muutis lapsevanemate suhtumist religiooniõpetusse positiivsemaks. Kasvatusteadlaste puhul märgatavat hoiaku muutust ei toimunud.

RELIGIOONIÕPETUSE POOLT ARGUMENDID

- Üldised religioonialased teadmised on vajalikud, et olla haritud ja laia silmaringiga inimene; religioon on oluline osa kultuurist ja religioonialased teadmised aitavad mõista maailma kultuuri.
- Tegemist on mitte-konfessionaalse õpetusega.
- Lastel on religiooniõpetuse tunnis võimalus vestelda sellistel teemadel, millest nad mujal rääkida ei saa.
- Eetika õpetamine eetilises kriisis vaevlevas ühiskonnas on vajalik.

RELIGIOONIÕPETUSE VASTUARGUMENDID

- Religiooniõpetuse raames võidakse lastele hakata usku peale suruma.
- Lastel on juba niigi tihe kooliprogramm.
- Osa religiooniõpetuse ainekavast on teiste ainete poolt juba kaetud.
- Kristluse suhteliselt suurem osakaal ainekavas ei ole tänapäeva multikultuurses ühiskonnas õigustatud.
- Eetika ja väärtuskasvatuse seostamine religiooniga ei ole õige.
- Religiooniõpetus ei tohiks olla hindeline aine, eelkõige just eetika ja väärtuskasvatuse osa.

ARGUMENTIDE SARNASUS

- Erinevate gruppide (lapsevanemate ja kasvatusteadlaste, pooldajate ja skeptikute, religiooniõpetust õppivate ja mitteõppivate laste vanemate) poolt- ja vastuargumendid religiooniõpetusele on küllaltki sarnased. Enamus nii pooldajad kui skeptikuid näeb religiooniõpetuses nii positiivseid kui negatiivseid külgi.
- Religiooniõpetust pooldavate ja mitte-pooldavate lapsevanemate peamiseks erinevuseks on usu pealesurumise hirmu olemasolu või selle puudumine - pooldajate arvates ei ole vaja karta usu pealesurumist, skeptikute arvates aga on. Antud küsimuses ilmneb ka religiooniõpetust õppivate ja mitte-õppivate laste vanemate kõige suurem erinevus – religiooniõpetust õppivate laste vanemad ei karda oma laste nõ pööramist, sest nende isikliku kogemuse põhjal pole selleks alust.

KUIDAS RELIGIOONIALASEID TEADMISI LASTELE ÕPETADA 1

Pea kõik uuringus osalenud lapsevanemad ja kasvatusteadlased olid seisukohal, et lastele oleks vaja koolis õpetada religioonialaseid teadmisi. Palju eriarvamusi kerkis esile aga selles küsimuses, kuidas peaks religioonialaseid teadmisi lastele koolis õpetama.

- Variant 1: Enamus kasvatusteadlaste ja osa lapsevanemate arvates ei ole religiooniõpetust eraldi õppeainena vaja, selle asemel võiks religiooniõpetuse teemasid integreerida juba olemasolevatesse ainekavadesse - religiooniõpetus võiks olla aineblokkidena teiste ainete sees.
- Variant 2: Mõnede kasvatusteadlaste ja lapsevanemate arvates võiks religiooniõpetus olla koolidele kohustuslik ja lastele vabatahtlik aine.
- Variant 3: Religiooniõpetus kui eraldi kohustuslik õppeaine võrdväärseks teiste õppeainete kõrval leidis lapsevanemate seas suuremat toetust kui kasvatusteadlaste seas.

KUIDAS RELIGIOONIALASEID TEADMISI LASTELE ÕPETADA 2

- Üldiselt arvatakse, et religiooniõpetust võiks õpetada pigem põhikooli lõpu või gümnaasiumi klassidele kui noorematele klassidele.
- Religiooniõpetuse üheks võtmeküsimuseks on õpetaja, kes hakkab seda ainet andma. Nii lapsevanemate kui kasvatusteadlaste arvates sõltub see, kuidas religiooniõpetust õpetatakse, väga palju õpetajast. Üldiselt arvatakse, et sobivaid õpetajaid ei ole praegu kusagilt võtta. Küsimusi tekitab nii õpetajate ettevalmistus (kvalifikatsioon) kui taust (küsimus, kas õpetaja võib olla usklik).
- Mis puudutab õppesisu ehk seda, milliseid teadmisi peaks lastele õpetama, siis nii lapsevanemate kui kasvatusteadlaste arvates tuleks eelkõige tutvustada erinevaid maailma religioone ning religiooni tuleks käsitleda ja analüüsida laiemas (igapäevaelu, ühiskonna, kultuuri, vms) kontekstis.
- Kasvatusteadlaste arvates tuleks sõltumata sellest, kas religiooniõpetus viiakse Eesti kooliprogrammi sisse või ei, välja töötada häid religiooniteemalisi õppematerjale.